

Posudek školitele na diplomovou práci

Název práce:

Prožívání „disgustu“ v průběhu těhotenství: testování kompenzační profylaktické hypotézy

Jméno autorky: Daniela Dlouhá

Školitel: RNDr. Šárka Kaňková, Ph.D.

Disgust, neboli znechucení, představuje afektivní složku behaviorálního imunitního systému, který se podobně jako tělesný imunitní systém podílí na ochraně organismu před infekcí. Kompenzační profylaktická hypotéza (KPH) navrhuje, že míra znechucení by měla odpovídat míře rizika nákazy, které je jedinec vystaven. Vzhledem k tomu, že těhotenství představuje významné imunologické a hormonální změny, nabízí se toto období jako jedna z možností pro testování KPH.

Jak autorka ve své práci předkládá, existuje několik prací, které se věnují testování kompenzační profylaktické hypotézy, ale doposud pouze dvě publikované práce byly provedeny na populaci těhotných žen.

Hlavním cílem této práce bylo testovat KPH jednak v rámci longitudinálních změn v prožívání disgustu v těhotenství a v období po porodu, tak i v rámci porovnání s kontrolními netěhotnými ženami. Dalším cílem bylo sledovat případné souvislosti mezi rysovou úzkostí a disgustem.

Práce obsahuje 70 stran hlavního textu, za nímž následuje seznam literatury, seznam zkratk a přílohy. Struktura odpovídá standardním požadavkům na DP, práce je členěna na teoretickou a empirickou část. Text je psán srozumitelně, čitelně a bez gramatických chyb. Autorka použila přibližně 130 zahraničních zdrojů a formát citací je až na drobnou výjimku jednotný.

V teoretické části autorka nejdříve uvádí základní informace spojené s historickým vývojem disgustu, dále pak představuje a zároveň i kriticky komentuje práce, které se doposud zabývaly testováním KPH. V poslední části upozorňuje na maladaptivní roli disgustu pozorovanou v souvislosti s úzkostmi.

Samotné empirické části předchází kapitola hlavní a dílčí cíle. V této kapitole autorka krátce shrnuje vědecké poznatky, na jejichž základě cíle formulovala.

Empirická část práce je založena na statistických analýzách převážně dotazníkových dat nasbíraných celkem od téměř 300 žen v reprodukčním období ve spolupráci se soukromou gynekologickou ordinací ProfiGyn se sídlem v Praze. Analyzovaná data pochází ze dvou nezávislých studií. První studie čítající okolo 100 žen byla řešena v období 3/2018 – 1/2020 formou longitudinální prospektivní studie sledující ženy od počátku těhotenství až do období 6 týdnů po porodu. Druhá studie, provedená v období 10/2019 – 6/2021, byla prospektivní průřezová komparativní studie, do které bylo zahrnuto 100 těhotných žen a 126 netěhotných kontrol.

Longitudinální studie je součástí velkého projektu, který sdružuje několik dílčích studií, jež si kladou za cíl podrobně zmapovat souvislosti mezi některými fyziologickými změnami (např. hormonální změny, imunologické změny či změny ve složení střevní mikrobioty) a mírou znechucení, úzkostí, stresem či kvalitou spánku v průběhu těhotenství. Díky tomu se Daniela Dlouhá v průběhu sběru dat

začlenila do týmu, který se na řešení celého tohoto projektu podílí. Přestože využila pro svou diplomovou práci pouze data získaná z dotazníků nebo z lékařské databáze, díky této spolupráci se naučila i základním dovednostem práce v laboratoři (např. podílela se na analýzách střevní mikrobioty nebo RhD genotypizaci). Nutno také podotknout, že spravovat longitudinální studii těchto rozměrů, navíc v nelehkém období COVID-19 pandemie, bylo a stále je organizačně a časově velmi náročné. V tomto směru studentka projevila velký potenciál pro budoucí spolupráci a pokračování ve vědecké činnosti.

Práce přinesla spoustu zajímavých výsledků. Přestože některé nebyly v souladu s navrhovanými hypotézami, klíčové pro budoucí výzkum v této oblasti se zdá závěrečné shrnutí, že se disgust v průběhu těhotenství projevuje nejen jako adaptivní mechanismus, ale také jako doprovodný efekt zvýšené úzkosti. V počátku těhotenství by tak disgust měl kompenzovat potenciální nedostatečnou aktivitu imunitního systému a chránit intenzivně se vyvíjející plod. Naopak koncem těhotenství a po porodu by se zvýšený disgust mohl projevovat spíše jako vedlejší efekt zvyšujících se úzkostí, které žena v tomto období intenzivněji pociťuje.

Diplomantka po celou dobu studia pracovala zodpovědně a samostatně. Docházela na pravidelné konzultace a s velkým zájmem se doučila veškeré potřebné statistické analýzy. Za zmínku také stojí, že v roce 2021 získala studentský GAUK. Prokázala schopnost pracovat se zahraniční literaturou, kriticky zhodnotit získané výsledky a porovnat je s již publikovanými studiemi. Prokázala schopnost zamyslet se nad přínosem, ale i omezením práce. Autorka tak splnila požadavky kladené na diplomovou práci na PŘF UK.

Předloženou práci doporučuji k obhajobě a navrhuji hodnocení výborně.

V Praze dne 5.9.2021

.....
podpis školitele